

Nederlandse Orde van Advocaten
t.a.v. de weledelgestrenghe heer
mr. J.J.H. Suyver, Algemeen Secretaris
Postbus 30851
2500 GW DEN HAAG

Enschede, 30 mei 2008

Inzake : reactie concept wetsvoorstel

Amice,

U heeft het concept wetsvoorstel ter uitvoering van de bevindingen van de Commissies Deetman en Hofhuis ter consultatie aan ons toegezonden.

In het wetsvoorstel wordt onder andere voorgesteld dat de hoger beroepen van het arrondissement Almelo niet meer door het Gerechtshof te Arnhem maar door het Gerechtshof te Leeuwarden behandeld zullen worden.

In de "Circulaire van de Minister-President van 18 november 1992" zijn "Aanwijzingen voor de regelgeving (doorlopende tekst tot en met 7^e wijziging, Stert. 2005, 87)" gegeven. Wij zijn van mening dat bij het concept wetsvoorstel deze aanwijzingen voor de regelgeving niet, althans onvoldoende, toegepast zijn.

Met het concept wetsvoorstel kunnen wij ons op geen enkele wijze verenigen, omdat:

- 1) *niet duidelijk is wat de knelpunten thans bij het Gerechtshof Leeuwarden zijn en wat de voorgestelde wijziging aan oplossing van die mogelijke knelpunten bijdraagt omdat het Gerechtshof Leeuwarden ook na de wijziging klein blijft;*
- 2) *de geringe omvang van het Gerechtshof Leeuwarden niet dient te worden afgewenteld op de Twentse burger en de Almeloëse balie;*
- 3) *de neveneffecten van de regeling, zoals bepaald in aanwijzing 9 van de Circulaire, niet meegenomen zijn;*

- 4) *wanneer de reisafstand voor de rechter bij zijn detachering bij een andere rechtbank niet te groot mag worden, dat uitgangpunt ook voor de advocaat geldt;*
- 5) *samenwerking van het Gerechtshof Leeuwarden met het Gerechtshof Arnhem of Amsterdam een veel betere oplossing biedt;*
- 6) *de vraag is of een nevenzittingsplaats in Zwolle een oplossing is?*
- 7) *in aanwijzing 15 van de Circulaire is geregeld dat de nadelige gevolgen van een regeling niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met de regeling te dienen doelen.*

Wij zullen een en ander hierna toelichten.

Ad 1: Niet duidelijk is wat de knelpunten thans bij het Gerechtshof Leeuwarden zijn en wat de voorgestelde wijziging aan oplossing van die mogelijke knelpunten bijdraagt omdat het Gerechtshof Leeuwarden ook na de wijziging klein blijft.

In aanwijzing 7a van de hiervoor genoemde Circulaire wordt uiteengezet dat kennis wordt vergaard van de relevante feiten en omstandigheden.

De memorie van toelichting bevat echter geen informatie of en welke knelpunten er bij de huidige omvang van het Gerechtshof te Leeuwarden zijn.

De vergroting van het hofressort Leeuwarden met de arrondissementen Zwolle (zonder Lelystad) en Almelo betekent dat het aantal hoger beroepen dat behandeld zal worden door het Gerechtshof te Leeuwarden met slechts 5%, namelijk van de huidige 7% naar 12% van het landelijke aantal hoger beroepen, zal stijgen. Vanuit Almelo komen 3% van de hoger beroepen en vanuit Zwolle zonder Lelystad 2%. Wij nemen daarbij de 2% hoger beroepen vanuit de provincie Flevoland niet mee omdat voorzienbaar is dat, zodra het arrondissement Lelystad gevestigd wordt, de hoger beroepen vanuit dat arrondissement zullen worden overgeheveld naar Arnhem dan wel Amsterdam. De andere vier Gerechtshoven zullen de resterende 88% van het landelijk aantal hoger beroepen voor hun rekening nemen en dat is gemiddeld 22% per Gerechtshof.

De memorie van toelichting bevat geen informatie wat de toevoeging van de arrondissementen Almelo en Zwolle aan oplossing van de mogelijke knelpunten van het Gerechtshof Leeuwarden bijdraagt en of die daardoor daadwerkelijk opgelost worden. Het Gerechtshof Leeuwarden blijft immers vergeleken met de andere Gerechtshoven klein van omvang.

Ad 2: De geringe omvang van het Gerechtshof Leeuwarden niet dient te worden afgewenteld op de Twentse burger en de Almelose balie.

In aanwijzing 13 van bedoelde Circulaire is geregeld dat bij de keuze voor een bepaalde regeling ernaar wordt gestreefd naar zo beperkt mogelijke lasten voor burgers, bedrijven en instellingen maar omtrent de toename van de lasten voor de Twentse regio is in dit wetsontwerp niets onderzocht laat staan overwogen.

De stedelijke agglomeratie Almelo, Borne, Hengelo en Enschede behoort met 350.000 inwoners na Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Eindhoven tot de grootste van het land. Twente telt totaal ruim 600.000 inwoners.

Een behandeling in hoger beroep bijwonen kost, wanneer dat in Leeuwarden moet plaatsvinden, onevenredig veel reistijd. Voor de heenreis zal gerekend vanuit de grootste Twentse stad Enschede minimaal 2½ uur van te voren van huis vertrokken moeten worden en wanneer gereisd wordt per openbaar vervoer nog eerder. Met de heen en terugreis voor een mondelinge behandeling in Leeuwarden moet dus ongeveer met een hele dag gerekend worden voor één behandeling in hoger beroep. De verkeerswegen tussen Twente en het Noorden zijn voor een groot deel 2-baans provinciale wegen.

Het Gerechtshof in Arnhem kan met ongeveer één uur reistijd worden bereikt. Het is nota bene zo dat vanuit Enschede het Gerechtshof Amsterdam, als er geen files zijn, in 1½ uur bereikt kan worden doordat tussen Amsterdam en Enschede de A1 autosnelweg gelegen is.

Voor de Twentse burger betekent het bijwonen van een hoger beroep in Leeuwarden, omdat hijzelf de kosten van reizen en tijdverzuim voor zijn rekening moet nemen, dat hij meer kosten heeft en bovendien de extra tijd, die zijn advocaat aan de zaak vanwege het reizen moet besteden, zal moeten betalen.

Wij zijn dan ook van oordeel dat aanwijzing 13 van bedoelde Circulaire ten onrechte bij het wetsvoorstel niet in aanmerking genomen is.

In het bijzonder vragen wij aandacht voor de Twentse burgers die aangewezen zijn op gefinancierde rechtshulp. Die zijn vanwege hun inkomenspositie niet of nauwelijks in staat extra reiskosten te betalen. De meeste hoger beroepen in zaken waarin gefinancierde rechtshulp wordt verleend zijn strafzaken en familiezaken en in die zaken vinden vaak meerdere zittingen plaats.

Voor de leden van de Almelose Balie die zich bezighouden met gefinancierde rechtshulp zal het, wanneer de hoger beroepen in Leeuwarden zouden moeten plaatsvinden, financieel onhaalbaar kunnen zijn om zaken op toevoegingbasis te behandelen. Nogmaals dit is niet onderzocht. Het is immers bekend dat voor reiskosten en reistijd een vergoeding, die op geen stukken na kostendekkend is, verstrekt wordt. De animo van de Almelose Balie om op basis van gefinancierde rechtshulp zaken te doen zal daardoor afnemen en de toegang tot het recht in het arrondissement Almelo voor de sociaal zwakkeren zal op financiële gronden belemmerd worden.

De rechtsbescherming van de burger is een groot goed. Eén van de elementen daarbij is dat de rechtspraak voor de burger geografisch bereikbaar is. In de toelichting bij het wetsontwerp wordt dat ook benadrukt. De voorgestelde wijziging om de hoger beroepen van het arrondissement Almelo niet meer in Arnhem maar in Leeuwarden te willen laten behandelen ondergraaft naar onze mening voor een te grote bevolkingsgroep de reële mogelijkheid om in hoger te kunnen komen doordat het Gerechtshof Leeuwarden vanuit de regio Twente niet als reëel bereikbaar kan worden gezien.

Wij menen dat voor een gemiddelde behandeling in hoger beroep een burger maximaal 4 uur kwijt zou moeten zijn, wat thans voor het arrondissement Almelo het geval is.

Ad 3: De neveneffecten van de regeling, zoals bepaald in aanwijzing 9 van de Circulaire, niet meegenomen zijn.

De Raden voor Rechtsbijstand en de Raden van Discipline zijn ook hofressortsgewijze georganiseerd maar in het ontwerp wetsontwerp wordt geen aandacht geschonken aan de effecten die de wijziging van de hofressortelijke grenzen hebben. Ook deze instanties dienen voor burgers en advocaten reëel bereikbaar te zijn wanneer mondelinge behandelingen plaats vinden, hetgeen niet het geval is als ook deze instanties “meegaan” in de hofressortelijke herindeling en ook voor zittingen van deze instanties vanuit de regio Twente naar Leeuwarden dient te worden gereisd.

Met de Raden van Toezicht in het Hofressort Arnhem bestaan hartelijke contacten en wordt intensief samengewerkt met betrekking tot de afstemming van verordeningen en het voeren en het uitvoeren van beleid. Zo’n samenwerking zal met de noordelijke balies vanwege de reisafstand bezwaarlijk tot stand kunnen komen.

Ad 4: Wanneer de reisafstand voor de rechter bij zijn detachering bij een andere rechtbank niet te groot mag worden, dat uitgangspunt ook voor de advocaat geldt.

In het voorontwerp wordt voorgesteld om een nieuw artikel 41a in te voegen bij de Wet Rechtspositie Rechterlijke Ambtenaren, teneinde het mogelijk te maken dat een rechter bij een andere rechtbank voor kortere of langere tijd gedetacheerd wordt. In de toelichting op dit artikel wordt vermeld dat het moet gaan om werkzaamheden waarbij “de extra reistijd beperkt blijft” voor de rechter. Zo’n zelfde uitgangspunt dient naar onze mening ook te gelden voor de 325 advocaten van de Almeloze Balie wanneer het gaat om de behandeling in hoger beroep: gelijke monniken gelijke kappen. Dat uitgangspunt betekent dus dat die hoger beroepen niet in Leeuwarden dienen plaats te vinden.

Ad 5: Samenwerking van het Gerechtshof Leeuwarden met het Gerechtshof Arnhem of Amsterdam een veel betere oplossing biedt.

In aanwijzing 7 van bedoelde Circulaire is onder meer vermeld dat alvorens tot het treffen van een regeling wordt besloten onderzocht wordt of de gekozen doelstellingen kunnen worden bereikt kunnen worden door aanpassing of beter gebruik van bestaande instrumenten.

De oplossing dat het Leeuwarder Gerechtshof met een ander Gerechtshof gaat samenwerken is voor zover wij weten tot nu toe niet overwogen. Het is voor ons volstrekt onbegrijpelijk waarom die mogelijkheid niet serieus wordt gezien in aanmerking ook nemende aanwijzing 7.

Bij dit wetsvoorstel, waarbij de hofressortelijke herindeling aan de orde komt, wordt nota bene een wettelijke basis gegeven aan de samenwerking tussen de verschillende hoven en kan zelfs een personele unie gevormd worden. Gezien de grote bezwaren die deze herindeling voor Twente heeft, vinden wij dat eerst deze mogelijkheid beproefd zou moeten worden.

Wij dringen er dan ook op aan dat een onderzoek plaats gaat vinden naar de mogelijkheden om een samenwerkingsrelatie en eventueel personele unie tot stand te brengen tussen het Leeuwarder Gerechtshof en het Gerechtshof Arnhem of Amsterdam.

Daarmee wordt dan ook recht gedaan aan aanwijzing 7 sub d van bedoelde Circulaire, nu daarin duidelijk geregeld is dat voordat overheidsinterventie plaatsvindt eerst moet worden onderzocht of de gekozen doelstellingen niet binnen de bestaande infrastructuur door die aan te passen kunnen worden gevonden.

Ad 6: De vraag is of een nevenzittingsplaats in Zwolle een oplossing is?

Geopperd is, hoewel dat niet in de memorie van toelichting vermeld wordt, dat er voor de hoger beroepszaken voor de provincie Overijssel een voorziening zou kunnen worden gecreëerd door een nevenzittingsplaats in Zwolle te creëren. Wij wijzen erop dat het kleine Gerechtshof Leeuwarden vanwege het grote aantal zaken in hoger beroep dat vanuit Zwolle en Almelo wordt aangebracht dan voor ongeveer 40% van de zaken niet in Leeuwarden maar in Zwolle zitting zou moeten houden. Wij vragen ons af of dat niet leidt tot te weinig cohesie in de behandeling van hoger beroepszaken. Gezien het grote aantal zaken zal dat leiden tot zeer veel extra reiskosten en reistijd. In aanwijzing 14 van bedoelde Circulaire is geregeld dat bij de keuze voor een regeling wordt gestreefd naar zo beperkt mogelijke lasten voor de overheid, maar nergens blijkt dat de extra kosten die mogelijk gaan ontstaan in overweging genomen zijn.

Door een eenvoudige beslissing van de Raad voor Rechtspraak kan, zoals in deze wet ook voorgesteld wordt, zo'n nevenvestiging in Zwolle door de Raad voor Rechtspraak op een latere datum worden beëindigd zonder parlementaire controle. Voor ons is een nevenzittingsplaats in Zwolle dan ook nadrukkelijk slechts een optie als dat wettelijk verankerd wordt en de andere mogelijkheden, waaronder met name samenwerking tussen de Gerechtshoven Arnhem of Amsterdam en Leeuwarden, niet tot de mogelijkheden behoren.

Ad 7: In aanwijzing 15 van de Circulaire is geregeld dat de nadelige gevolgen van een regeling niet onevenredig mogen zijn in verhouding tot de met de regeling te dienen doelen.

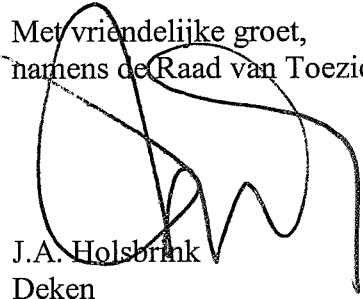
Gezien alles wat in deze brief uiteengezet is zijn de nadelige gevolgen te groot, in het bijzonder wegens de specifieke omstandigheden in Twente. Twente heeft de potentie om een zelfstandige provincie te zijn gezien de omvang van de bevolking en het belang van deze regio. Plannen in het verleden om tot provincievorming te komen zijn niet doorgegaan. Wel betekent het naar ons oordeel, dat het niet doorgaan van de provincie Twente nu niet tegen deze regio dient te werken. Immers neemt het ontwerp wetsontwerp als uitgangspunt dat de indeling per Hofreestort provinciegewijs dient plaats te vinden, hetgeen dus juist in het geval van Twente, het arrondissement Almelo, heel nadelig uitpakt. Zou namelijk Twente een zelfstandige provincie zijn, dan zou een indeling vanwege de afstand naar het Gerechtshof Leeuwarden, naar aangenomen mag worden, niet eens overwogen zijn.

Wij stellen het in hoge mate op prijs indien u ons standpunt aan de Minister kenbaar wilt maken.

Uiteraard zijn wij ook gaarne bereid om hierover met u nader van gedachten te wisselen.

Wij hebben besloten, gelet op de grote gevolgen die de voorgestelde ressortelijke herindeling voor de burger en de advocatuur in het arrondissement Almelo heeft, om contact te leggen met (landelijke) politici.

Met vriendelijke groet,
namens de Raad van Toezicht in het arrondissement Almelo,

J.A. Holsbrink
Deken

c.c.:

- de fractievoorzitters van de Tweede Kamer
- de president van de rechtbank Almelo, het gerechtshof Arnhem en het gerechtshof Leeuwarden
- de burgemeesters van de burgerlijke gemeenten in het arrondissement Almelo
- de 325 advocaten in het arrondissement Almelo.